

POSTANOWIENIE

Dnia 24 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z powództwa R.K.

przeciwko U. w W.

o przywrócenie do pracy na poprzednie warunki pracy i płacy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Spółecznych w dniu 24 czerwca 2025 r.,

skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie

z dnia 23 lutego 2024 r., sygn. akt IV Pa 15/23,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od R.K. na rzecz U. w W. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) wraz z odsetkami wynikającymi z art. 98 § 1¹ kpc tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

[I.T.]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 14 lutego 2023 r., VII P 173/22 Sąd Rejonowy w Częstochowie przywrócił powoda R.K. do pracy w pozwanym U. w W. na poprzednie warunki pracy i płacy oraz zasądził od pozwanego na rzecz powoda 6.240 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy w Częstochowie wyrokiem z dnia 23 lutego 2024 r., IV Pa 15/23 zmienił powyższy wyrok w punkcie 1. w ten sposób, że oddalił powództwo (pkt 1.) oraz zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 2. w ten sposób, że zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa

procesowego (pkt 2.); a także zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 6.180 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku powód zarzucił naruszenie: 1. art. 43 k.p., 2. art. 367¹ k.p.c. prowadzące do nieważności postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.).

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący uzasadnił oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej twierdząc, że Sąd drugiej instancji pominął w swoich rozważaniach i motywach rozstrzygnięcia treść art 43 k.p. Pozwany pracodawca nie mógł dokonać wypowiedzenia powodowi warunków pracy i płacy, albowiem żadna z podstaw zezwalających mu na to w stosunku do powoda, a wskazanych w art. 43 k.p. nie miała miejsca. Oczywistym jest więc, iż dokonana zmiana warunków pracy i płacy została dokonana z rażącym naruszeniem tego przepisu prawa.

Skarżący podnosił ponadto, że w sprawie istnieje istotne zagadnienie prawne, z którym związana jest potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, o następującej treści:

Skoro w uchwale z dnia 26 kwietnia 2023 r. o sygnaturze III PZP 6/22 mającej rangę zasady prawnej, Sąd Najwyższy stwierdził, że przepis prawa proceduralnego, wprowadzający odejście od zasady kolegialności w orzekaniu przez Sądy drugiej instancji w postępowaniu odwoławczym stanowi naruszenie art. 45 ustawy zasadniczej, ogranicza prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ponieważ nie jest to konieczne dla ochrony zdrowia publicznego (art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP) i prowadzi do nieważności postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.), to czy obowiązywanie tej zasady prawnej której skutkiem jest nieważność postępowania wskutek ustawowego odejścia od zasady kolegialności ma także zastosowanie i zachowało swoją aktualność, gdy odejście od zasady kolegialności nastąpiło na podstawie innego, lecz w praktyce jednobrzmiącego przepisu prawa proceduralnego, w tym wypadku art. 367¹ § 1 k.p.c. dodanego ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. (Dz.U. z 2023 r., poz. 1860), która weszła w życie 28 września 2023 r., i zastąpił przepis art. 15zszs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczegółowych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (jednolity tekst: Dz.U.

z 2021 r., poz. 2095 ze zm.) przy zwróceniu uwagi dodatkowo na fakt, iż przy wprowadzeniu do systemu prawa przepisu art. 367¹ § 1 k.p.c. brak jest żadnego uzasadnienia dla wprowadzenia tego przepisu względami ochrony zdrowia publicznego (art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP)?

Mając powyższe na uwadze, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i rozstrzygnięcie sprawy co do istoty i uznanie powództwa w całości i przywrócenie powoda do pracy u pozwanego na poprzednie warunki pracy i płacy, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w innym składzie oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych i rozpoznanie sprawy również pod nieobecność pełnomocnika skarżącego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania a w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania o oddalenie skargi kasacyjnej oraz o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikuje się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.).

Należy przypomnieć, że zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla rozwikłania którego dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające. Jeżeli skarżący jako przesłankę uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazuje występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, to powinien zagadnienie to przedstawić przez

jego sformułowanie z przytoczeniem przepisów prawa, na tle których ono powstało, przytoczyć argumenty prawne prowadzące do rozbieżnych ocen prawnych, a także wykazać, że jest to zagadnienie, którego rozwiązanie jest istotne nie tylko dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy, lecz także dla praktyki sądowej (postanowienia Sądu Najwyższego: z 24 maja 2016 r., I CSK 666/15, Legalis nr 1482763; z 24 października 2023 r., II PSK 151/22, Legalis nr 3002865). Istotne zagadnienie prawne to problem prawny rzeczywiście istniejący, dotychczas nie rozstrzygnięty, opracowany na podstawie własnej analizy orzecznictwa, a nawet doktryny, po której to w pierwszej kolejności sam skarżący może stwierdzić, że istotne zagadnienie prawne powinno być rozpoznane przez Sąd Najwyższy (podobnie jak pytanie prawne art. 390 k.p.c.). W przeciwnym razie funkcja pierwszej podstawy przysądu będzie bezprzedmiotowa i postępowanie kasacyjne stanie się kolejną instancją sądową.

Wbrew stanowisku skarżącego w sprawie nie doszło do nieważności postępowania. W tej kwestii trzeba zwrócić uwagę na artykuł 367¹ § 1 k.p.c., który został dodany do k.p.c. z dniem 28 września 2023 r. (art. 1 pkt 16 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw). Ustawodawca, wprowadzając to unormowanie, uchylił jednocześnie art. 367 § 3 k.p.c., który przewidywał, że w postępowaniu apelacyjnym sąd rozpoznaje sprawę w składzie trzech sędziów. Obecnie reguła ta została odwrócona, gdyż zgodnie z art. 367¹ § 1 *in principio* k.p.c., zasadą jest rozpoznawanie spraw przez sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego. Od zasady tej przewidziano wyjątki, do których skarżący się nie odwołuje, lecz koncentruje się na uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22 (OSNP 2023 nr 10, poz. 104), wskazując na zawarte w niej twierdzenie, że kolegalność postępowania przed sądem drugiej instancji składa się na prawo do sądu określone w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, które może zostać skutecznie ograniczone w granicach art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

W tym kontekście należy zauważyć, że uchwała III PZP 6/22 dotyczyła stricte art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczegółowych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem

COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 2095 ze zm.). Wskazany przepis stanowił wyjątek od istniejącej wówczas reguły kolegialnego rozpoznawania apelacji. Niewątpliwie podjęcie rzeczony uchwały miało istotny wpływ na wprowadzenie mającego zastosowanie w sprawie art. 367¹ k.p.c. (został dodany ustawą z dnia 7 lipca 2023 r., Dz.U. z 2023 r., poz. 1860, która weszła w życie 28 września 2023 r.).

Niezależnie od poglądu składu orzekającego w niniejszej sprawie na celowość wprowadzenia nowej reguły, czy ocenę jej konstytucyjności, należy przypomnieć, że w orzecznictwie części składów Sądu Najwyższego możliwość dokonania takiej oceny została dopuszczona tylko w wyjątkowych warunkach kryzysu funkcjonowania organu ustrojowo powołanego do jej dokonywania; między innymi w wyrokach Sądu Najwyższego: z 9 czerwca 2022 r., III USKP 145/21 (OSNP 2022 nr 11, poz. 113); z 16 marca 2023 r., II USKP 122/22 (OSNP 2023 nr 10, poz. 104) wskazano, że w przypadku długotrwałej i nieuzasadnionej bezczynności Trybunału Konstytucyjnego, sąd ma prawo dokonywać oceny zgodności przepisów ze wzorcem konstytucyjnym, a w konsekwencji odmawiać ich zastosowania, gdy weryfikacja nie przebiegnie pomyślnie. Rozwiązanie to jednak, jak wskazują zwolennicy tego poglądu, ma charakter wyłącznie wyjątku. W niniejszej sprawie nie może być mowy o jakimkolwiek „milczeniu”, ponieważ przed Trybunałem Konstytucyjnym dotychczas nie zakwestionowano nowej reguły z art. 367¹ k.p.c. Wobec tego rozpoznanie przedmiotowej sprawy zgodnie z regułą z art. 367¹ k.p.c. nie może być postrzegane jako przyczyna nieważności postępowania (por. postanowienie SN z dnia 15 stycznia 2025 r., III PSK 28/24, LEX nr 3817780).

Przechodząc do drugiej spośród wskazanych we wniosku przesłanek, należy stwierdzić że powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205;

z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

Powód widzi spełnienie przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. w oczywistym naruszeniu przepisów prawa materialnego. U podstaw tej kwalifikacji leży twierdzenie, że Sąd drugiej instancji nie uwzględnił faktu, iż powód znajdował się w wieku uprawniającym go do ochrony przedemerytalnej i co za tym idzie pominął art. 43 k.p. W związku z tym warto podkreślić, że badanie „oczywistości” naruszenia wskazanych przepisów prawa materialnego uzależnione jest od przesądzenia sfery faktycznej. W tym miejscu trzeba przypomnieć, że podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenie faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.), a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). W rezultacie, za oczywiście uzasadnione nie mogą zostać uznane podstawy skargi kasacyjnej oparte na faktach, których Sąd odwoławczy nie uznał za miarodajne.

Niezależnie od tego trzeba jeszcze zwrócić uwagę na dwie kwestie. Po pierwsze, trudno uznać, że Sąd drugiej instancji uchybił art. 43 k.p. skoro go nie stosował. Przedmiotem postępowania była przecież zasadność wypowiedzenia powodowi warunków pracy i płacy spowodowana reorganizacją zakładu pracy dokonanego w oparciu o art. 42 k.p. Zatem tylko przesłanki wynikające z tego przepisu mogą mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia. Po drugie, należy wskazać, że kategoria prawna, do której odwołuje się powód, została wyznaczona niedookreślonym zwrotem. Powszechnie przyjmuje się, że oczywista trafności

skargi kasacyjnej ma miejsce wówczas, jeśli dla przeciętnego prawnika, jest ona niewątpliwa, z góry widoczna, bez potrzeby głębszej analizy stosunku prawnego oraz bez sprawdzania i oceny dowodów. Zapatrywanie to powinno wystąpić już w trakcie przedsądu, czyli wstępnego badania skargi kasacyjnej, gdyż na tym etapie procedowania rolą Sadu Najwyższego nie jest szczegółowe badanie zgłoszonych podstaw zaskarżenia. Zamysł, na którym oparte zostały zarzuty skargi kasacyjnej nie może zostać zweryfikowany bez szczegółowej oceny stanu faktycznego i prawnego, a jego prawidłowość *prima facie* nie jest pewna.

W tych okolicznościach trudno przyjąć, że ziściła się przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Mając na uwadze powyższe w oparciu o art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji. O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i § 1¹ k.p.c.

[I.T.]

[a.ł.]